

Kateřina Šolcová – Stanislav Sousedík

**KAPITOLY Z DĚJIN
POLITICKÉ FILOSOFIE
V ČESKÝCH ZEMÍCH
17. STOLETÍ**

Pavel Mervart 2020

Obsah

I. ÚVOD	13
1. Politické myšlení v českých zemích	13
2. Vliv protestantské teologie na politické myšlení doby	17
3. Protestantská monarchomachie	25
II. GEORG ERAST TSCHERNEMBL (1567–1626)	43
1. Životní osudy	43
2. Teoretická východiska Tschernemblovy politiky. Jean Bodin	57
3. <i>De resistentia subditorum</i> : O odporu poddaných	60
III. STAVOVSKÁ REVOLTA V ČECHÁCH	69
1. Česká a Česko-rakouská konfederace	69
2. <i>Deductio</i>	75
3. Simeon Partlicius: <i>Flagellum Dei</i>	84
IV. VINDICIE JANA JESENSKÉHO – JESSENIA (1566–1621)	89
1. Úvod	89
2. Životní osudy Jana Jesenského	93
3. Jesseniovy <i>Vindiciae</i>	102
V. J. A. KOMENSKÝ (1592–1670)	111
1. Herbornská akademie	111
2. Problematika světské vrchnosti u Komenského	115
3. Snahy o sjednocení církví	124
4. Komenského pojetí politiky v <i>Poradě</i>	130
5. Myšlenka pokroku v <i>Poradě</i>	133

VI. NOVOVĚKÝ SPOR O TZV. FILOSOFICKÉM HŘÍCHU v 17. STOLETÍ	139
1. Úvod do problematiky	139
2. Dějinné pozadí sporu	140
3. Filosoficko-teologické předpoklady sporu	144
4. Tomáš Akvinský a intelektualismus některých tomistů	145
4.1 Boží rozum, Boží vůle a jejich předměty	145
4.2 Rozlišení teoretického („spekulativního“) a praktického rozumu	147
4.3 Stvoření jako emanace věcí z Boha	151
4.4 Přirozené náklonnosti a Boží ideje	152
4.5 Mravní zákon	153
4.6 Druhy zákonů podle Tomáše	156
4.7 Úloha Božího rozumu a vůle při formulaci zákona	159
4.8 Argumetační mezera v Tomášově výkladu a její vyplnění	161
4.9 Tomášova pozice mezi intelektualismem a voluntarismem	164
4.10 Krajní intelektualismus Gabriela Vazqueze	165
5. Jan Duns Scotus a voluntarismus některých scotistů	171
5.1 Duns Scotova nauka	172
5.2 Radikální voluntarismus	177
VII. SPOR O FILOSOFICKÉM HŘÍCHU v ČESKÝCH ZEMÍCH	183
1. Rodrigo de Arriaga, SI (1592–1667) a jeho <i>Disputationes theologicae</i>	183
1.1 Představení autora	183
1.2 Arriagova východiska	185
1.3 Arriaga o zákonech a jejich závaznosti	189
1.4 Vztah přirozeného zákona k věčnému	193

2. Jan Caramuel z Lobkovic (1606–1682) a jeho <i>Theologia moralis fundamentalis</i>	195
2.1 Představení autora	195
2.2 Nastolení „velmi slavné otázky“	196
2.3 Caramuelovo řešení otázky filosofického hříchu	198
2.3.1 Panství (dominium) a jeho dva druhy	198
2.3.2 Caramuel o zákonech	199
2.3.3 Caramuelova nauka o prohřešcích proti zákonu	201
2.3.4 Otázka etického sofismatu u Caramuela	204
2.3.5 Učil Caramuel, že je filosofický hřích hříchem, i kdyby Boha nebylo?	206
2.3.6 Srovnání Caramuelovy a Tomášovy nauky	209
2.3.7 Které morální zákony jsou pro Caramuela příkladem zákona teologického a které filosofického?	209
2.3.8 Srovnání Caramuelovy nauky o zákonech s korespondující naukou Dunse Scota.	211
2.3.9 Srovnání Caramuelovy nauky s naukou Gabriela Vazqueze	212
2.3.10 Kritické zhodnocení Caramuelovy nauky	213

VIII. BERNHARD SANNIG, OFM (1637–1704) A JEHO PŘÍSPĚVKY K POLITICKÉMU MYŠLENÍ	215
1. Představení autora	215
2. Národní otázka v českých zemích v 17. století	217
3. Pokračování životopisu	220
4. Sannig a Balbín	222
5. Závěr Sannigova života	226
6. Filosofický hřích v teologickém díle B. Sanniga	226

Seznam literatury	124
Jmenný rejstřík	135